

sösiáurín

telf. 147 20. 118 20
box 76, 3800 Tórshavn
p/f sösiáurín

Útgevri:
Fyritaks-
og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Bláðmenn: Hogni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller

Lýsingar: Árni Joensen
Uppseting: Sösiáurín
Prent: Dimmalætting

Livilíkindi

Í GREIN Í Dimmalætting í gjár verður m.a. sagt frá, at Mikladalur »kennir nýggjan blóma« og sambært greinini er eingin ivi um orsökina til, at bygðini verður ein framtíð tryggjað. Orsøkin er, at bygðin hevur fingið vegasamband og at hetta hevur bjargað bygðini undan at vera avtoftað, samstundis sum møguleikar fyri trivnaði eru skaptir, verður sagt.

MEN, HÓAST VEGURIN til bygðina enn ikki er liðugur, verður hetta arbeiðið steðgað um fjúrtan dagar og biða mikladalsmenn spentir eftir hvussu nýggja figgjarlógin kemur at síggja út. Her kundu vit hóskandi skoytt uppí, at tað neyvan bert eru mikladalsmenn sum biða spentir eftir figgjarlógin. Man fólkið í granna-bygðini Trøllanes, ikki eisini biða spent? Teirri bygðini, sum hetta landsstýrið ikki unti eitt vegasamband og harvið livilíkindi.

MEN NÚ KUNNU so sambandsmenn lesa í teirra egna blaði hvønn týðning eitt vegasamband hevur fyri eina tílka bygd. Higartil hevur ikki verið gjørligt hjá øðrum at sagt teimum tað og vónandi tekur landsstýrið hetta til umhugsunar tá komandi figgjarlóg kemur fyri.

heldur
tú ikki

sösiáurín

EDV-skráseting av fólki og persónnummar

Poul Michelsen, býráðsformaður í Havn, skrivur:

Lagt er fyri lógtíngið uppskot um broyting av galdandi lóg um fólkeyvirlit.

Sagt verður, at lógaruppskotið er tilevnað sum ein rammulóg, har nærri reglur seinri verða ásettar í serstøkum kunngerðum.

Hvørjar hesar reglur verða, eru vit to ikki vitandi um.

Men annars verður týðiliga sagt frá meira sentralisering og at landsfólkeyvirlitið skal hava heimild til at geva hvørjum fólki eitt CPR-nummar.

Hvat ætlanin er við (Central) Person Register ella skrá til savnan av persónligum upplýsingum, kann hvør einstakur gita um.

Eg havi skilt, at orsøkinar til, at vit øll nú skulu gerast til eitt nummar, eru tvær:

Fyri tað fyrsta, tí vit í Føroyum eru góð 40.000 fólk, og tað annars verður trupult at tryggja, at tann rætti persónurin verður funnin fram, og fyri tað næsta, at tað verður mett neyðugt fyri einari komandi kelduskattaskipan.

Roynt samráðingardagur við landsstýrið

Eg havi uttan útslit spurt landsstýrið, hvat tað er í ætlaða kelduskattaskipini, ið ger tað neyðugt, at vit ikki longur kunnu kennast við navn okkara, men við einum nummari.

Higartil havi eg bert

fingið tað svar, »at tað verður mett neyðugt«, og at »ein greið CPR-nummarskipan er ein avgjörd fyrirtreyt fyri eini virkandi kelduskattaskipan«.

Eitt svar eg meti vera tað sama sum »hetta viðkemur ikki Tórshavnar kommunu«.

Men hvør, ið metir tað neyðugt, og hví ið sagt verður, at tað er ein avgjörd fyrirtreyt, er fyri okkum enn eitt loyndarmál.

Lóg um evnis-skráseting

Samstundis er fyri lógtíngið lagt uppskot um lóg um evnisráðingardagur við landsstýrið.

Uppskotið er gjørt eftir danskari lógarfyrirmynd frá 1978, tá danir høvdu skilt, at teir vóru komnir alt ov langt út í skráseting av borgarum og misnýtslu av hesum og nú royndu at fáa tamarhald á aftur.

So langt eru vit vónandi ikki komnir í Føroyum enn, og tí átti okkara löggáva heldur at bygt á verandi føroysk viðurskifti.

Uppskotið er gjørt fyri at tryggja persónliga frælsið, men eg haldi, at fyrsta grova áløpið á persónliga frælsið er at gera eina persónnummarskráseting, ið byggir á persónligar upplýsingar.

Ein nummarskrásetingarskipan, ið er væl kend uttan um okkum, men

langt í frá bara fyri tað góða.

Tórshavnar kommuna skrásetir fólk eftir navni og ikki CPR

Vit í Havnar kommunu hava eina tíð arbeiðt við at umskipa okkara fólkeyvirlit í edv við øllum neyðugum upplýsingum, ja enná fleiri enn landið krevur. Og hetta fyri trýðingin av landinum.

Edv-tól eru í dag so blíg og effektivt, at tað ikki ber til hjá kommununi at koma uttan um henda ovurstóra henteika.

Vit hava her ívast í, um persónnummar bygt á persónligar upplýsingar er neyðugt í slíkari edv-viðgerð.

Semja er um, at fyri skjótleikan hjá edv-tólinum er tað ein fyrimunur at nýta CPR nummar, heldur enn at nýta navn.

Føroyska samfelagið er to so lítið, at edv-serkenir ikki meta at slík CPR-nummarskráseting er ein fyrirtreyt fyri fólkeyvirlit her.

Eitt sindur dýrari verður tað at upphygga eitt fólkeyvirlit við edv uttan slík CPR nummur, ið landsstýrið skjýtur upp.

Og eitt sindur meira krevur tað av starvsfólkunum hjá býráðnum framvegis at nýta okkara kristnu navn sum framerki fyri borgaran.

sjónarmið

Men vit hava valt, og tað er landsstýrið vitandi um, at lata tey krøv, ið edv-tólið setir, verða send imóti almennu umsitingini heldur enn í móti borgaranum, ið higartil hevur klárað seg so at siga bert við navnini sínum.

Niðurstøða

Tað kann sostatt ikki vera fólkeyvirlitið, ið ger CPR-nummarið neyðugt.

Og um tað er tann ætlaða kelduskattaskipanin, so mátti verið meira skil í, at lógtíngið fyrst viðgjörði kelduskattaskipinina og síðani tillagaði skrásetingina eftir henni.

Eg má minna landsstýrið og lógtíngið á, at tað ikki er uttan týðning fyri kommunurnar, hvussu fólkeyvirlitið og kelduskattaskipanin skulu virka, og meti eg tað ikki gjørligt at viðgera slík lógaruppskot uttan viðmerkingar haðani.

Eitt er tað, at vit í Havnar kommunu sum teir fyrru á veg hava roynt at greitt landsstýrinum frá okkara arbeiði, uttan at nakar áhugi visti seg haðani.

Men líka ringt haldi eg tað vera, at heldur ongar aðrar kommunur eru tiknar upp ráð í hesum arbeiði.

Orðini í samgonguskjalinum um størri kommunalt sjálvstýri tykja stí eisini í hesum málinum at vera nakað, ið kommunurnar eru uttan ávirkning á.

Diagnosu-mentanin á herferð í Føroyum:

Hyklari og alkoholmisnýtsla

Nú eru føroyingar aftur farnir at klóra sær í nakkannum um teir nú drekka nóg mikið til at passa inn í diagnosu-kassarnar hjá teim lærdu finarum, sum einans kenna til »whisky on the rocks« fyri professarar í alkoholismu á 30. hædd í onkrum kongressum um alkoholismu í »Hotel Royal« í ymskum londum. Takk fái tann »all-round« professionelli miðlæddoktikan »Bogi Godtfred«.

Tað minnir meg meir og meir um kongressina í Boston, USA, har sálárføringar úr øllum heimsins londum møttust til kongress um evnið »the psychology of humour« (skemti-sálárførdi). 56 professarar sovnaðu, aðrenn fyrsti fyrilesturinn var endaður. Skemt skal ví eisini skiljast av teim álvarslegu knokkroyttu heysunum við einum »cand.« frammanfyri. Ha?

Og hvussu so við diagnosu-»alkoholistur«? Hevur tú nakrantíð sæð diagnosuna »skemtarí«, »bakborðsindianarí«, »hekkutrolarí« ella onnur »ikki-sum-hini« —

diagnostisk tekni?

Tey professionellu útlærdu menniskjakennara-individini hava ymskar mætar at staðfesta sitt vald. Eitt av hesum kúgjarvaldstólunum eru »diagnosurnar«. Í læknafroðini eru tær nyttugar, men tá læknafroðin sum biologisk froði ætlar at eta tær filosofisku og humanistisku froðirnar, fyri at læknarnir kunnu fáa upp aftur meiri samfelagsligt ókonomiskt vald, tá fer læknafroðin við sínum diagnosum út yvir sitt visindaliga landaoki. Tað sum fyrr æt »tú« gerst tá altið »patienturin« og »eg« eri hann sum hevur læribóksdiagnosur um tú bert teg eitt sindur øðrvísi at enn tú reit statistiskt átti at gjørt.

STEMPLINGIN av fólki, forfylgingin av heksum, jøðum ella alkoholikarum er eitt samfelagsligt faktum. Hyklararnir eru tey sjálvsvaldu frelstu, nazistarnir og diagnosu-makararnir á Stats-hospitalinum. Og Álvheygg. Hvat við tær? Velur tú enn sambandsflokin og stillar upp fyri hann?

Sjálvandi spyr tú hví eg

nevni tín politiska lit í hesum samhangi. Tey flestu halda at »politikkur« er nakað sum skal haldast uttanfyri alt annað enn gáðarópin úr tinginum. Men alkoholikara-arbeiðið er politiskt. Ný skal eg siga tær hví, Álvheygg.

Tit tosaðu nógv (hví?) um tær sosialu fylgjurnar av alkoholmisnýtslu, men aldri um tær sosialu ársakirnar. Hvi ikki? Tí sum »objektivir« frelstir menn kunnu tit ikki loyva tykkum at taka eina samfelagsliga støðu í hesum so væl sum øðrum málum.

»Alkoholikarin« (har »diagnosan« skal setast) er eitt dýr, sum skal tegast, at samfelagið hevur slept honum. Tá yvirtekur diagnosu-kulturrin hansara problem. Hann gerst stemplaður av teim nýggju diagnosu-fascistunum og fær bert arbeiði ella vanligt liv, um tað er totalt meiningseyst »beskæftigelses-terapi« ella fangaleirsibiru-tílkøt við at tvangsinnleggja øðrvísi hugsandi menniskju umborð á trolarar og so viðari. Diagnosu-kulturrin er eitt barn av kapitalistiska kúganarsamfel-

agnum og teir »gøðu« mennir eru so fangaðir av honum.

Heri luttaka psykiatarar, læknar, polití, borgarligir »psykofroðingar« sum berjast við sína egna sál fyri at gjalda rentur og avdrøg uppá luksustilverur, og alt hitt diagnosupakkíð. Dagliga psykoanalysa fáa tey samfelagsliga kúgaðu sum løn fyri sitt stress, jalousi, og annað, m.a. alkoholismu. Javnaðarsamfelagið kleiggjar deiggj útyvir mótsetningarnar, helst í at teir flestu pamparnir har ikki doyggja beinleiðis úr hungri, og helst hava sitt whisky-forbruk í ordan. Er onki grundstykki á Snobhill fyrri patriotarnar, so finst onnur borg, har kappast kann við baptistar og reiðarar um stedd av stovum, swimmingpool og fyri íki at gloyma ta obligatorisku gloym-meg ei. Tá val er fyri durum, mála teir sál sína reyða. Haleluja.

Men hvat við orsökunum til alkoholismu eins væl og onnur persónlig og social

Framhald á síðu 14